

Vergaderjaar 2012–2013

33 550

Beleid ten aanzien van België en Vlaanderen

Nr. 2

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 23 mei 2013

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft op 4 april 2013 overleg gevoerd met minister Timmermans van Buitenlandse Zaken over:

- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 5 februari 2013 over de reactie op het verzoek van de commissie BUZA inzake het beleid ten aanzien van België/Vlaanderen (Kamerstuk 33 550, nr. 1).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Eijsink

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Toor

Voorzitter: Eijsink
Griffier: Wiskerke

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Ten Broeke, Eijsink, Omtzigt, De Roon, Servaes en Sjoerdsma,

en minister Timmermans van Buitenlandse Zaken, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

Aanvang 15.55 uur

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Buitenlandse Zaken en zijn medewerkers van harte welkom, evenals de belangstellenden op de publieke tribune. Tevens heet ik de heer Geerkens, ambassadeur van België, van harte welkom, alsmede de vertegenwoordigers van Vlaanderen en Wallonië. Dit overleg zou plaatsvinden van 15.30 uur tot 17.30 uur. Met uw welnemen en met instemming van de minister van Buitenlandse Zaken hebben wij mogelijk iets meer tijd, maar ik stel voor om te bezien of wij het overleg binnen de eerder aangegeven tijd kunnen voeren. Mocht het overleg iets uitlopen, dan heeft de minister de mogelijkheid om iets langer te blijven, zo heb ik begrepen. Dat waarderen wij zeer, want hij heeft een drukke agenda, maar dit is ook een belangrijk overleg, zowel voor de minister als voor de leden. Ik stel een spreektijd van vijf minuten voor. Ik zie dat er aan tafel onderhandeld wordt. Een spreektijd van zes minuten is ook goed; volgens mij hebben wij de tijd daarvoor. In eerste termijn sta ik twee interrupties per persoon toe.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Voorzitter. Het is goed om vandaag de Belgische ambassadeur en de Vlaamse en Waalse vertegenwoordigers te zien. Vorige maand sprak de minister voor de Nederlands-Belgische Vereniging in Brasschaat. «Ik ben hier opgegroeid», zei hij, verwijzend naar zijn jeugd in Vlaanderen, en: «Ik voel mij hier thuis». Ook linguïstisch voelt de minister zich in België als een vis in het water. Hem is van jongs af aan ingepeperd dat op zijn brood geen jam, maar confituur zit. Onduidelijk is of de minister zijn iPhone tegenwoordig een wrijftelefoon noemt en het polderakkoord een foefelakkoord. Het was in ieder geval geen toeval dat het eerste buitenlandse bezoek van de minister aan België was. De fractie van D66 is daar blij mee. Er is in de Kamer veel aandacht voor Egypte, het Midden-Oosten en Afrika. Dat is zeer terecht, maar ook aandacht voor onze buurlanden is van groot belang. Zelf kom ik uit het smalste stukje Nederland, vlakbij Sittard. België en Duitsland waren voor mij dus altijd dichterbij dan Den Haag. Daarom heb ik aan den lijve ondervonden dat er één plek is waar ons buitenlands beleid de Nederlanders echt raakt: in de grensstreek.

Ik dank de minister voor zijn uitgebreide en goede brief. De minister zegt wat mij betreft terecht: voor Nederland is België een van de belangrijkste landen. Uit de cijfers blijkt dat België onze tweede handelspartner is, met een jaarlijkse export van bijna 50 miljard euro. Wij handelen meer met België dan met de VS en de BRIC-landen bij elkaar opgeteld. Onze havens zijn wereldwijd bekend. Het aantal Belgische toeristen in Nederland is de afgelopen tien jaar verdubbeld. In België wonen ruim 100.000 Nederlanders en in Nederland wonen bijna 40.000 Belgen. Nederlanders en Belgen handelen met elkaar, trouwen met elkaar, wonen en werken met elkaar. Dat moeten wij zo goed mogelijk regelen.

Wij hebben het echter nog niet goed genoeg geregeld. Nederlanders die in Duitsland of België wonen, maar heel hun leven hebben gewerkt in Nederland, moeten van het kabinet in Duitsland of in België een WW-uitkering aanvragen en solliciteren naar werk. Dat is vreemd. Het vormt namelijk een enorm obstakel voor arbeidsmobiliteit in de grensgebieden, terwijl wij die mobiliteit nu juist willen bevorderen en niet

bestrafen. Ik zei «het moest van het kabinet», want de Europese Commissie zegt dat deze Nederlanders, die in het buitenland wonen maar heel hun leven in Nederland hebben gewerkt, wel aanspraak kunnen maken op Nederlandse regelingen. Gaat de minister deze mensen helpen? Dat is nodig, als de minister een win-winsituatie wil bereiken voor de Nedcarfabriek in Born en de Fordfabriek in Genk. Gaat de minister werken aan een grenslandtoets, waarbij beleid en wetgeving worden getoetst op effecten voor decentrale overheden en inwoners aan de grens, zodat dit soort zaken voorkomen kunnen worden? Laten wij creatiever omgaan met onze grensregio's.

In de top tien van criminele gemeenten van Nederland staan drie gemeenten uit Limburg. Dat is niet alleen Nederlandse criminaliteit, maar ook Belgische criminaliteit. Aan het begin van dit jaar is afgesproken dat Nederlandse, Belgische en Duitse opsporingsdiensten in Limburg intensiever gaan samenwerken. Als dit bevalt, wordt de pilot uitgebreid naar de hele grensstreek met België en Duitsland. Dat is een goed plan. Ziet de minister ruimte voor meer thema's waarbij grensprovincies als proefregio kunnen worden aangewezen?

Ik kom op de infrastructuur. Hoe bereiken Nederland en België elkaar? Een belangrijk hoofdpijndossier is natuurlijk de Fyra. Als de Belgen geen Fyra's meer bestellen, hebben wij een probleem. Speelt de minister ook een rol in dat dossier, of komt hij later in actie? Wij willen voorkomen dat er opnieuw een situatie ontstaat zoals die met minister Schultz in 2012, toen België de telefoon niet meer wilde opnemen. Is de minister bereid om zich in te zetten voor een intercitylijn tussen Heerlen en Aken?

Ik ga in op het wegvignet dat onze zuiderburen wellicht gaan invoeren. Als dat doorgaat, is dat niet fijn voor alle Nederlanders en ook niet voor de logistieke sector. Het is specifiek vervelend voor twee groepen: vakantiegangers en inwoners van de grensstreek. Wij zien graag dat België rekening met hen houdt in de plannen. Dringt het kabinet daarop aan? Heeft de minister al contact met zijn zuidelijke collega's, zodat wij in het voortraject nog kunnen bijsturen en straks niet allemaal nieuwe regels op ons dak krijgen?

Een concreet punt dat volgens mij Nederland groei oplevert en België helpt, is gevangenis samenwerking. Terwijl dit kabinet gevangenis sluit, heeft België juist een cellentekort. Ongeveer 2.700 veroordeelde Belgen zitten noodgedwongen thuis. Er verblijven nu al 680 Belgische gedetineerden in Tilburg. Mijn fractie wil dat aantal graag uitbreiden en ook Belgische gevangenen onderbrengen in gevangenis in bijvoorbeeld Maastricht en Sittard zodat wij onze werkgelegenheid voor een deel kunnen behouden en zodat België zijn gevangenen netjes kan onderbrengen. Wat vindt de minister hiervan? Is hij bereid om te onderhandelen met België om meer Belgische gevangenen in Nederland te plaatsen? Ik zei het al aan het begin van mijn betoog: de minister toont ambitie ten opzichte van onze zuiderburen. Ik hoop dan ook dat de minister een aantal van mijn suggesties om de samenwerking met België, Vlaanderen en Wallonië nog verder te verbeteren, wil overnemen.

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. Ik dank de minister voor de brief over de samenwerking met België. Het is een overzichtelijk stuk. Het belang van samenwerking met België onderstreept mijn fractie natuurlijk ook. De heer Sjoerdsma heeft er veel woorden aan gewijd en daar kan ik eigenlijk niet overheen. Ik onderschrijf dat wel.

Ik ga nu in op een aantal aspecten die in de brief worden genoemd. Het is jammer dat de Vlamingen niet kunnen meegenieten van onze nationale televisieprogramma's. In Vlaanderen kun je wel Italiaanse, Turkse, Spaanse, Russische en Arabische zenders ontvangen, maar geen Nederlandse, anders dan de drie openbare Nederlandse omroepen die op de kabel zitten. In Baarle-Hertog werd Telenet zelfs verplicht, de Nederlandse commerciële stations te blokkeren. Een Belgische journalist, Karel

van den Broeck, vraagt zich dan ook hardop af of de Vlaamse omroepen de reclamemarkt willen afschermen en of reclame de laatste lijn is tussen Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Ik laat het graag aan de Belgen over om die vraag te beantwoorden. Ik constateer echter wel dat bijvoorbeeld Amerikaanse tekenfilms op de Nederlandse televisie worden nagesynchroniseerd met «Nederlands» Nederlands en op de Vlaamse televisie worden nagesynchroniseerd met «Vlaams» Nederlands. Vlaamse tv-series worden op de Nederlandse televisie ondertiteld en het omgekeerde gebeurt ook. Volgens taalkundigen heeft de audiovisuele scheiding tussen noord en zuid van het Nederlands een bicentrische taal gemaakt. Mijn vraag aan de minister is: is dat nu nodig? Is de minister bereid, de mogelijkheden te bezien om hier samen met zijn collega van OCW aandacht voor te vragen bij de zuiderburen? Wat de PVV betreft, blijven Nederland en Vlaanderen gewoon één taalgebied. Het toegankelijk maken van Nederlandse commerciële televisieprogramma's in Vlaanderen kan dit bevorderen. Wil het kabinet zich daarvoor inzetten?

Ik kom op de colocatie van diplomatieke vertegenwoordigingen. Colocatie betekent letterlijk: samen op één plek zitten. Voorziet de minister nu ook samenwerking met de Belgen op zo'n colocatie? Hoe moeten wij ons dat dan voorstellen, vooral bij onderwerpen waarop wij eigenlijk met België concurreren? Hoe zorgt de minister ervoor dat colocatie niet ten koste gaat van de Nederlandse handelsbelangen? Weet de minister ook hoe de Nederlandse ondernemers denken over dit soort samenwerking?

Justitiële grensoverschrijdende samenwerking is natuurlijk een goede zaak. Daarover zal ik geen kwaad woord zeggen. Ik vraag in dit verband wel aandacht voor de gedeelde problematiek omtrent jihadreizigers naar conflictgebieden zoals Syrië. Proportioneel gezien staat België op nummer een als leverancier van jonge jihadisten, maar vanuit Nederland zijn er naar schatting ook al meer dan 100 jihadisten vertrokken naar Syrië. Wordt er op dit punt intensief en open gecommuniceerd tussen Nederland en België? België gaat een taskforce opzetten om dit fenomeen tegen te gaan, aldus de Belgische minister van Binnenlandse Zaken. Heeft Nederland al aangeklopt bij België om te bezien of wij hierin kunnen samenwerken?

Ik heb nog een andere vraag over politionele en justitiële samenwerking. Wat is het standpunt van het kabinet ten aanzien van het Belgische voorstel om in Benelux-verband elkaars politiediensten zelfstandige opsporingsbevoegdheden te geven op elkaars grondgebied? De minister geeft aan dat het gaat om beperkte zelfstandige opsporingsbevoegdheden. Kan hij dit wat nader toelichten vandaag?

Ik kom op de kwestie van het gezamenlijk afvaardigen van handelsmissies naar andere landen. Dat gaat binnenkort gebeuren. Kan de minister aangeven waarom er voor Zuid-Afrika is gekozen als bestemming van die gezamenlijke Nederlands-Vlaamse handelsmissie dit jaar? Zijn er ook al plannen voor volgende handelsmissies? Ook hier rijst de vraag, hoe het kabinet dit ziet voor met elkaar concurrerende Belgische en Nederlandse bedrijven. Kunnen Nederlandse en Belgische belangen wel gezamenlijk worden ondergebracht in één zo'n handelsmissie? Komt daardoor niet of het Nederlandse belang, of het Belgische belang in de knel?

Nederland wil intensiever samenwerken met Wallonië. Kan de minister aangeven welke concrete resultaten de handelsmissie naar Wallonië heeft opgeleverd? De PVV-fractie is met name benieuwd naar de resultaten van de delegatie van Rotterdamse havenbedrijven die de Luikse haven heeft bezocht.

Ik maak graag nog een keer van de gelegenheid gebruik om ons wederom te verzetten tegen de gruwelijke plannen met de Hedwigepolder. Het onder water zetten van de polder is een gigantische belediging van onze geschiedenis en van onze volksaard. Is de minister het met de PVV eens dat geen enkele Nederlander met inpoldering gediend is?

Tot slot kom ik op de samenwerking op defensiegebied. De PVV kan zich vinden in het streven naar intensieve samenwerking op het defensievlak, maar wij willen wel graag zeggenschap behouden over onze eigen troepen. Wij willen ook gewoon de vrijheid houden om onze eigen mensen en middelen in te zetten, ook als de Belgen niet mee willen doen. Zo is er bij missies onder leiding van een ander land een Nederlandse «red card holder» die kan interveniëren bij de beslissing over de inzet van Nederlandse militairen. Die mogelijkheid moet wel behouden blijven. Als wij de militaire samenwerking met België gaan intensiveren, moet dat beide landen financieel en operationeel voordeel bieden, want anders wegen de voordelen niet op tegen de kosten en dan zouden wij het niet moeten doen.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Voorzitter. Anders dan de minister ben ik niet in België opgegroeid, maar ik heb er wel vijf jaar gewoond, in Brussel. Dat is heel apart, een ander soort België. Dat werd mij in ieder geval altijd door de Brusselaars verteld. Ik heb er gewoond, gewerkt en zelfs een huis gebouwd. Dat was geen sinecure, in een straat waarin twee verschillende communautés hun best deden om hun recht te doen gelden. Het is een interessant land, dat mij altijd bij zal blijven en waar ik een zekere voorliefde voor heb ontwikkeld.

Het is goed dat wij vandaag stilstaan bij de bilaterale betrekkingen met België. België is vandaag toch al herhaaldelijk over de tong gegaan. De VVD-fractie heeft gemeend vandaag met een andere woordvoerder te kunnen aantreden, nu het om de bilaterale verhoudingen gaat.

Ik zag tot mijn verbazing dat Rob de Nijs is geëerd door onze consul omdat hij het «langstlopende exportproduct» naar België is. Ik dacht dat Marco Borsato die eer te beurt viel, maar het is kennelijk Rob de Nijs. De culturele banden tussen onze beide landen zijn heel oud, heel sterk en heel goed.

Ik wil vandaag spreken over een paar punten die misschien anders minder aan bod komen, namelijk de handel – andere woordvoerders spraken daar ook al over – het postennetwerk en onze gemeenschappelijke positie bij het IMF. Ik zal ook raken aan de positie van de grenswerkers en de positie van Nederlanders die in België werken, zoals ik zelf ooit gedaan heb. Ik geloof dat bijna 90.000 landgenoten daar dag in, dag uit hun best doen. De omvang van de Nederlandse handel met België is groter dan die van de handel met de VS of met de BRIC-landen. De heer Sjoerdsma gaf dat al aan. 11% van onze handel wordt gedreven met België, 4,5% met de VS. Dat geeft al aan hoe belangrijk België voor ons is. Een verdere samenwerking tussen Nederland en België moet dus altijd gezien worden vanuit het perspectief van een groeiend bedrijfsleven van beide landen. Ik ga in op de handelsmissies. Ik was ook in de veronderstelling dat er een missie naar Zuid-Afrika zou gaan, maar ik heb ondertussen begrepen dat deze naar Texas gaat. Misschien kan de minister hier nog enig licht op werpen, want het is mij niet helemaal geworden wat de moverende redenen voor dit besluit zijn geweest. Zuid-Afrika leek ons ook geen slechte bestemming, niet zozeer vanwege de taalunie, als wel omdat er vanuit Zuid-Afrika veel containers worden vervoerd die in Rotterdam, Gent of Antwerpen kunnen worden overgeslagen. Wij zien natuurlijk het liefst dat de positie van Rotterdam daarin zo sterk mogelijk blijft.

Ik heb begrepen dat een handelsdelegatie recentelijk een bezoek heeft gebracht aan Wallonië. Dat vind ik een buitengewoon goed plan. Ik heb zelf in het bedrijfsleven in België gemerkt hoe noodzakelijk het is om beide deelgemeenschappen volledig te bedienen. Als je een telecomnetwerk wilt uitrollen, is het echt heel anders of je dat in Vlaanderen of in Wallonië moet doen. Dat heb ik aan den lijve ondervonden. Graag krijg ik meer tekst en uitleg. Hoe is dat bezoek precies verlopen en wat staat het kabinet daarbij voor ogen? Heeft het veel nieuwe contacten opgeleverd? Wat betekent het voor het bedrijfsleven?

Ik ga in op de samenwerking op het postennetwerk. Tot onze vreugde hebben wij gezien dat wij aan colocatie gaan doen. Ik denk dat het woord «colocatie» de komende maanden vaak zal vallen. De minister staat voor de enorme opdracht – die hebben wij hem gegeven in het regeerakkoord – om een bezuiniging door te voeren die ons allen pijn doet, maar die wel noodzakelijk is. Ik denk dat het een goed begin is dat Nederland en België een ambassadegebouw gaan delen in Bulgarije. Graag hoor ik van de minister of dit een panacee is voor meer. Zijn er bijvoorbeeld soortgelijke mogelijkheden met de Duitsers? Duitsland is ook een buurland. Wij zijn in ieder geval voor een flexibel postennetwerk. De EDEO kan op deze manier meters maken. Het is ook noodzakelijk om tegemoet te komen aan de financiële eisen die wij aan de minister stellen.

Mijn volgende punt betreft de praktische problemen die onze grenswerkers ondervinden. De heer Sjoerdsma stipte dat ook reeds aan. Het belang van de inwoners van de grensstreek kan niet onderschat worden. Ik denk bijvoorbeeld aan Nedcar in Born en Ford in Genk. Veel Nederlanders en Belgen werken daar gezamenlijk, maar wonen aan de andere kant van de grens. Dat is niet altijd even makkelijk. De heer Sjoerdsma wees al op een aantal nadelen. Ik zou daar uit eigen ervaring aan kunnen toevoegen dat er een pensioengat ontstaat als je een aantal jaren in België hebt gewerkt. Hoe staat het met de meeneembaarheid van de pensioenen? Hoe is het overleg? Wij hadden ooit een coördinator. Ik ben even zijn naam kwijt, maar ik meen dat het een oud-PvdA-Kamerlid is, of niet? Ik hoor hier zeggen dat het een oud-CdK is. Dat kan ook heel makkelijk een oud-CDA'er zijn dan. Zijn naam is Van Gelder. Hij is ooit aangesteld als grenscoördinator. Daar hoor ik eigenlijk heel weinig meer over. Ook in deze brief staat hierover niets. Is dat helemaal af, uit en over? Graag krijg ik een inschatting van de minister of daar iets uit is gekomen en of daar nog iets mee gedaan wordt. Er zijn immers nog steeds heel veel praktische bezwaren. De heer Sjoerdsma noemde er een paar; ik heb er nu ook een paar genoemd.

Ik kom op het IMF. Sinds november 2012 delen Nederland en België een zetel in de IMF-kiesgroep. Andere landen gingen ons daarin voor, zoals Polen en Zwitserland. Aan de ene kant geven wij daarmee meer ruimte aan opkomende economieën – dat is noodzakelijk, want de wereld is veranderd en dat moet zich ook weerspiegelen in de internationale organisaties – maar aan de andere kant moeten wij ons uiterste best blijven doen om onze positie daarin te optimaliseren. Ik denk dat dit op deze manier kan. Graag krijg ik van de minister een inschatting hoe die samenwerking op dit moment verloopt en hoe er wordt omgegaan met tegengestelde belangen, als die er zouden zijn.

Ook de VVD-fractie heeft vragen over de jihadreizigers, zoals de heer De Roon ze noemde. Ik denk dat dit een probleem is dat zowel Nederland als België aangaat. Ook België zit met de handen in het haar vanwege dit probleem. Ik weet dat de minister het goede initiatief heeft genomen op de top in Dublin om met zijn Duitse collega ... Ik zie de minister gebaren dat het niet met de Duitsers, maar met de Belgen was. Graag krijg ik daarover iets meer informatie. Na de aankondiging hebben wij hierover weinig meer vernomen.

Nogmaals: de bilaterale belangen met België zijn van dusdanig belang dat de onderlinge verhoudingen op peil moeten worden gehouden. Dat gebeurt ook. Wij hebben eerder vandaag, in het kader van de Benelux, betoogd dat wij het parlement wat minder zien zitten. Een integrale benadering, zoals door sommige andere fracties bepleit, zien wij ook niet zo zitten, want wij denken dat wij het prima bilateraal afkunnen. Dat blijkt ook wel als je ziet dat er op alle niveaus contacten zijn. Dat moet vooral zo blijven en waar mogelijk moet dat worden uitgebreid.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Servaes. Hij heeft aangegeven dat hij vanwege een ander overleg in de Kamer helaas om 17.00 uur dit overleg moet verlaten.

De heer **Servaes** (PvdA): Voorzitter. Als we dan toch bezig zijn om persoonlijke banden met België uit te venten, wil ik de balans herstellen en zeggen dat ik vooral een band met Wallonië heb, omdat mijn familie een huis in de Ardennen heeft, waar wij veel tijd doorbrengen. Het hele koninkrijk, Brussel, Vlaanderen en Wallonië, is hier dus vertegenwoordigd en zo hoort het ook. Het is goed – dat heb ik eerder vandaag al gezegd – dat wij ook aan buurlanden aandacht besteden. Er komen hier veel onderwerpen voorbij, zoals grote landen en het Midden-Oosten, maar zoals ik vanochtend al zei: beter een goede buur dan een verre vriend. Daar geven wij vandaag mooi invulling aan.

Ik constateer overigens wel dat over precies die zaken die net in het debat over de Benelux besproken werden en door sommige partijen bekritiseerd werden, bijvoorbeeld de militaire samenwerking met de Belgen en onze samenwerking binnen het IMF, plotseling veel warmere woorden worden gesproken. Ik wijs die partijen er wel op dat het niet een puur bilaterale samenwerking is, dat we het juist in Benelux-verband doen en dat de Luxemburgers daar net zo goed bij vertegenwoordigd zijn als onze Belgische partners. Ik hoop dat we de balans juist weten te houden. Er is al veel gezegd. Ik wil niet vervallen in een soort overzicht van Belgische klassiekers, een hoe groot liefhebber ik ook ben van de wielrensport. Toch stip ik wel een paar punten aan. Het eerste sluit aan bij de Benelux-kwestie die we vanochtend bespraken. In zijn brief, waarvoor dank, kondigt de minister aan dat de regering met de Belgen een overlegstructuur wil opzetten over de gehele breedte van de EU-prioriteiten. Op zich is dat goed. Het is verstandig om met de Belgen samen te werken. Wel vraag ik me af hoe dit zich precies verhoudt tot het forum dat we al hebben om EU-zaken in een Benelux-kader te bespreken, zoals de gebruikelijke voorbesprekingen bij de Europese toppen. Misschien kan de minister daarover iets zeggen, want dubbeling willen we denk ik niet.

Het tweede punt betreft de colocaties en de handelsmissies. Dat zijn heel goede initiatieven. Ik hoor wel graag wat meer daarover van de minister. Hoever is men met die colocaties? Ik hoop ook zeer dat we er daardoor in slagen om ons eigen postennet en de volledige breedte van ons postennet zo veel mogelijk overeind te houden. We weten van de minister dat dat zijn inzet is. In hoeverre draagt de inzet voor de colocaties daaraan bij?

Een derde punt betreft het wegenvignet. Dat is wel een grenskwestie. België heeft, voor zover ik weet, nog altijd het voornemen om in 2016 een wegenvignet in te voeren. De PvdA krijgt vanuit de provinciale afdelingen in Limburg, Brabant en Zeeland veel signalen dat mensen zich daarover zorgen maken. Vooral mensen die dicht bij de grens wonen of wellicht aan de andere kant van de grens werken, voelen zich benadeeld ten opzichte van de Belgen zelf, die fiscaal worden gecompenseerd, althans dat heb ik begrepen. Kan de minister zeggen hoe het daarmee staat? Is er sprake van besprekingen tussen de Nederlandse en de Belgische overheid om aan die bezwaren tegemoet te komen en die zo mogelijk te accommoderen? Het laatste punt is de kwestie van de grensarbeiders. Een paar sprekers hebben dit ook al genoemd. Van een partijgenoot, raadslid in Terneuzen, ontving ik een rapport van een pagina of dertig, veertig waarin tot in detail wordt beschreven welke problemen er allemaal wel niet bestaan op dit gebied. Het betreft kwesties op het gebied van de sociale zekerheid, fiscale zaken, kindgebonden budget, enz. Ik zag al wat non-verbale reacties op de opmerkingen van collega Ten Broeke. Ik begrijp dat er op dit moment geen specifiek hiervoor aangestelde persoon is. Het lijkt me

belangrijk dat we die zaken serieus nemen – wellicht kan het rapport ook met de minister worden gedeeld – en dat we er met elkaar over spreken hoe we die concrete kwesties aanpakken. Het gaat in bilaterale relaties uiteindelijk om goede bedoelingen, symboliek, een gezamenlijke geschiedenis en een gezamenlijke toekomst, maar we helpen de mensen het meest met concrete kwesties waarmee ze te maken hebben. Om dat laatste gaat het in dit geval. Hoe staat het hiermee? Wat staat er op het netvlies? Wat kunnen we in de toekomst verwachten?

De heer **Ten Broeke** (VVD): Ik ga nog even door op die heel concrete problematiek. Ik heb niet alle individuele punten aangestipt. Ze zitten met name in de sfeer van de sociale zekerheid, de fiscaliteit en de pensioenen. Dat is allemaal heel belangrijk. Volgens mij zou je dat soort punten normaal gesproken ook in Benelux-verband moeten bespreken. Is het de heer Servaes bekend of die punten ooit in dat verband op die manier aan de orde zijn gesteld? Het zou misschien nog niet eens zo slecht zijn om ze nog eens via dat orgaan naar voren te brengen.

De heer **Servaes** (PvdA): Het is mij niet bekend. Ik weet niet precies wat de heer Ten Broeke in dit geval precies bedoelt met «dat orgaan», of hij bedoelt dat we er in het parlement mee aan de slag moeten of in de Benelux in den brede. Het lijkt me goed om dat niet alleen in de bilaterale relatie maar ook in het Benelux-kader te bespreken. Laten we echter eerst even de beantwoording van de minister afwachten om te bezien hoe het precies staat met deze concrete problemen.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Het is natuurlijk een beetje flauw van mij, maar de ellende is dat dit soort heel concrete zaken daar zo weinig wordt besproken. Ze zijn van zo groot belang dat ze ook in de bilaterale relatie moeten worden opgebracht. Ik zie er overigens nog niet overall oplossingen voor verschijnen. In die zin ben ook ik geïnteresseerd om te vernemen wat die grenscoördinator, zoals die volgens mij heet, effectief aan Nederlands beleid heeft opgeleverd. Ik ondersteun de heer Servaes dus van harte wat betreft het inbrengen van de door hem genoemde notitie.

De heer **Omtzigt** (CDA): Voorzitter. Het is inderdaad goed dat we vandaag twee keer over België spreken: één keer toen het ging over de Benelux en nu in het AO over de relatie tussen België, Vlaanderen en Nederland; en gelukkig ook Wallonië, zo zeg ik erbij. In het driesporenbeleid miste mijn fractie overigens, indachtig wat mijn VVD-collega net zei, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Is er een reden voor het feit dat we daarmee geen relaties aangaan? En dan moet ik ook nog de Duitse gemeenschap noemen, zo hoor ik. Ik zie dat een aantal mensen hier meer met België heeft dan ik. Ik heb in veel Europese landen gewoond, maar nog niet in België. Ik ga hier dan ook helemaal niets claimen. «Meer gaan verdienen», zo wordt tegen me gezegd. Nou nee ...

Het lijstje op pagina 6 en 7 van de brief spreekt mij zeer aan. Ik vind het goed om een aantal structurele zaken te bespreken, om daarvoor van tevoren overlegstructuren in te richten. Zeker in een Europese Unie met, vanaf 1 juli, 28 lidstaten is het goed om van tevoren beter af te stemmen met België, en zo mogelijk ook met Luxemburg, wat de standpunten zijn, om daar gewoon wat vroeger mee te beginnen. Ik denk dat deze minister in staat zal zijn om de verhoudingen die in de afgelopen jaren weleens een krasje hebben opgelopen, of het nu ging over de Fyra of over een polder, te verbeteren.

Er zijn bij de grens nog behoorlijke problemen. We praten dan wel altijd over de Fyra, maar ik zie eigenlijk geen enkele andere trein die grens over rijden. De spoorkaarten van Nederland en België zijn elk heel vol, maar er is nauwelijks een verbinding. Die is er alleen ergens bij Roosendaal, bij

Eindhoven en bij Maastricht. In het verleden reden daar zelfs meer treinen. Die zijn allemaal weggehaald. Hoe komt het dat onze focus iedere keer geopolitiek is, waarbij we ons afvragen of het wel goed gaat met het IMF en de Wereldbank, terwijl we bij zaken die mensen direct aangaan, zoals lokaal en regionaal vervoer en een heleboel socialezekerheidswetgeving, constant tegen muren lopen? Ik sluit me wat dat betreft aan bij collega Sjoerdsma. Ik had het een grenseffectrapportage genoemd. Hij noemde het een grenslandrapportage. Ook het huidige regeerakkoord bevat een aantal maatregelen waarbij niet bekeken is of er grensarbeiders of mensen die gepensioneerd zijn en in een ander land hun inkomen hebben uit het ene land, enigszins worden vergeten. Ik denk bijvoorbeeld aan de overbruggingsregeling AOW, die de Kamer net gekregen heeft. Ik heb er in het AO uitdrukkelijk om gevraagd, maar er staat wederom geen paragraaf in over mensen die te maken hebben met de verschillende AOW-leeftijd in Nederland en België. De overbruggingsregeling is daar totaal niet op aangepast. We hebben dat in het verleden ook gezien bij de kinderopvangtoeslag, het kindgebonden budget, de WW en de invoering van de Zorgverzekeringswet. Dat laatste heeft hier nog speciaal een debat opgeleverd. Ik vermoed dat het ook bij een eventuele hervorming van de WW of het ontslagrecht een soort «nagedachte» zal zijn. Is dit kabinet bereid om voor deze grote groepen mensen in de grensgebieden Nederland-België en – ik neem de grensstreken met Duitsland er maar meteen bij – de grensgebieden Nederland-Duitsland consequent een grenseffectrapportage op te nemen bij de grotere wetgevingsprojecten op het gebied van de sociale zekerheid en de zorgverzekeringen, als de Kamer daar van tevoren om vraagt? We zijn bereid om de minister daarvan een lijstje te geven. Dat gaat de concrete problemen voor deze mensen namelijk echt oplossen.

Ik vond het verder interessant om te zien dat er een herziening van het belastingverdrag tussen Nederland en België komt. Is het mogelijk om, hetzij vertrouwelijk, hetzij openbaar, mee te delen wat de inzet van de Nederlandse regering wordt? Op dit moment worden we namelijk geconfronteerd met een nieuw belastingverdrag tussen Nederland en Duitsland, waarbij sommige «grensgepensioneerden» op zeer onaangename wijze getroffen zijn. Als er eenmaal een uitonderhandeld belastingverdrag ligt, dan is het voor de Kamer slikken of stikken. Je kunt het hele belastingverdrag afwijzen, maar dat is niet zo fraai. Ik wil daarover dus van tevoren wel een keertje in onderhandeling gaan. Ik wil ook weten of er een inzet is om zaken op het gebied van het asielbeleid gemeenschappelijk af te stemmen. Het is een heel gevoelig dossier. We zien nu een België-route, ook voor 1F'ers. Ik heb niet onmiddellijk oplossingen, maar ik heb wel het idee dat we op dat punt in het verleden iets te weinig coördinatie hebben gehad. Afhankelijk van je politieke voorkeur vond je dat dan leuk of niet. Het zou prettig zijn als de landen ook daarover met elkaar overleggen.

Tot slot, het kabinet is bezig om te bekijken of er in Benelux-verband een of twee Commissarissen in de nieuwe Commissie zitten als het aantal Commissarissen in de Europese Commissie naar beneden gaat, en het bekijkt hoe dat wordt geborgd. Ik krijg daarop graag een visie van het kabinet. Daarbij wil ik ook vernemen op welke termijn dat eventueel aan de orde kan komen, want het zou kunnen zijn dat de komende Commissie, die in 2014 aantreedt, niet meer één Commissaris per lidstaat heeft.

De voorzitter: Hiermee komt een einde aan de inbreng van de Kamer in eerste termijn. Het woord is aan de minister. Ik sta de woordvoerders twee interrupties toe in de eerste termijn van de minister.

Minister Timmermans: Voorzitter. Ik dank de Kamer voor de inbreng in eerste termijn. Ik ben heel blij met de warme aandacht van de Kamer voor onze relatie met België, Vlaanderen en Wallonië. Ik ben ook heel blij dat de

Kamer eigenlijk unisono het belang van de relatie met de buurlanden benadrukt, zowel «menselijk» als economisch. Ik vind dat er veel nadruk ligt op de problemen in de grensstreek. Ik kom daar straks nog op terug. Ik wil de Kamer wel voorhouden dat we niet alleen moeten blijven hangen in de grensproblematiek. Er zijn ook grote, structurele redenen om de relatie met onze zuiderburen te intensiveren en uit te bouwen. Die hebben te maken met de heel vervelende problemen in de grensstreek. Ik weet er alles van. Ik kom er vandaan. Ze hebben echter ook nog een andere dimensie. Ik zeg dit met zo veel nadruk omdat in economische zin de grenzen in de Europese Unie, die – de heer Omtzigt zei het terecht – straks uit 28 lidstaten bestaat en ook economisch heel grote veranderingen ondergaat, wat relatiever worden.

Ik ga nu in op twee – niet: dé twee – grote drijvende krachten achter de Nederlandse economie. De eerste is onze logistieke kracht, die zich ontwikkelt in de Nederlands-Belgische delta. Die delta omvat, breed genomen, het havengebied dat loopt van Amsterdam en Rotterdam via Vlissingen en Zeebrugge naar Antwerpen en wellicht ook nog Oostende. Dat zijn allemaal havens die, als alles onderling goed wordt afgestemd, een heel specifieke niche kunnen vinden in de enorme logistieke uitdaging waarvoor de komende generatie staat. De Duitse schrijver Karl Schlögel noemde Rotterdam «de mond van Europa», maar die mond van Europa wordt groter, zeker als het continent zich ontwikkelt zoals het zich ontwikkelt. Het houdt niet op bij de grens met Zeeuws-Vlaanderen. Het gaat steeds meer een gemeenschappelijk belang dienen. Je ziet dan ook havens als Rotterdam en Antwerpen zich stilaan specialiseren, zodat ze, ook stilaan, steeds minder concurrent van elkaar zijn en steeds meer elkaar versterken en aanvullen. Dat heeft ook te maken met de Tweede Maasvlakte en met andere ontwikkelingen. In die context is het van het allergrootste belang dat we nu eindelijk heel sterk vasthouden, zo zeg ik tegen de heer De Roon, aan een van de allerbelangrijkste tradities, in het Latijn verwoord door Hugo de Groot: *pacta sunt servanda*. Daarom is het van zo groot belang dat we de afspraken die we met Vlaanderen hebben gemaakt ten aanzien van de Westerschelde en daaraan gekoppeld ten aanzien van de Hedwigepolder, onverkort nakomen. Zo ga je, wat mij betreft, met je burens om. Dat hebben we ook helder gecommuniceerd naar de Vlaamse regering. Ik heb het nu gehad over die ene motor, de logistieke motor. Die houdt niet op bij de Nederlands-Vlaamse delta, maar raakt ook het achterland. Wallonië heeft een enorme potentie als logistiek knooppunt voor West-Europa en misschien wel voor heel Europa, zowel voor de binnenvaart als voor de luchtvaart en het wegennet. De logistiek gespecialiseerde Nederlandse bedrijven moeten daar veel meer aansluiting bij zoeken. Een van de grote toegevoegde waarden van de handelsmissie naar Wallonië was dat Nederlandse transportondernemers en anderen, met name in het midden- en kleinbedrijf, ontdekten wat voor een potentie voor samenwerking daar zit, hoeveel toegevoegde waarde de Nederlandse kennis kan hebben in een regio die in potentie echt een draaischijf voor de Europese logistiek is en dat nog meer kan worden. Dat wat betreft de logistiek.

De tweede belangrijke economische krachtbron voor onze twee landen is alles wat te maken heeft met het snijvlak tussen hightech en industrie. Als je de driehoek Eindhoven-Leuven-Aken neemt en je neemt Luik daarbij mee, en in toenemende mate ook Charleroi, dan zie je een concentratie van bedrijvigheid op het vlak van technologie, techniek, automotie et cetera die haar weerga in Europa niet kent. Het is de meest kennisintensieve driehoek van Europa, zo zou ik willen beweren. Het grootste probleem daar zijn de grenzen. We komen weer bij die grenzen uit. De grootste problemen voor een echt flinke groei zijn de problemen die we aan de grens tegenkomen. Terecht heeft de heer Sjoerdsma het probleem van bijvoorbeeld Ford te Genk genoemd. Het was een heel pijnlijke beslissing van Ford om daar een enorme fabriek te sluiten, met heel grote

economische en sociale consequenties voor Genk en de omliggende regio's, vlak bij de Nederlandse grens. Ondanks een duidelijke politieke wil van de Belgische, de Vlaamse en de Nederlandse overheid, en ook van de provinciale overheden, om daar iets aan te doen, lopen we telkens weer aan tegen de beperkingen die de grens ons oplegt.

Ik hoop dat deze casus ertoe leidt dat we heel fundamenteel naar de grensproblemen kijken en dat er in dit soort gevallen nadrukkelijker een grenslandtoets, een grenseffectentoets of hoe het ook genoemd moet worden, gehanteerd zal worden. Ik begrijp het verzoek van de heer Omtzigt. Ik wil bekijken in welke mate we aan dat verzoek kunnen voldoen. Ik zie het probleem dat hij signaleert. Ik ben het ook met hem eens. Te vaak is de enige grens die Haagse beleidsmakers kennen, het strand bij Scheveningen. Dat zit ons dwars als we beleid maken. De heer Omtzigt gaf een aantal sprekende voorbeelden waarbij pas achteraf wordt bedacht: verrek, we hebben ook nog mensen aan de grens wonen, wat is het effect voor hen? Het signaal is dus heel duidelijk. Ik twijfel er nog over of we het meteen standaard moeten introduceren bij alles wat we doen. We moeten uitkijken voor een zekere verbureaucratisering van dit onderwerp. Ik moet de heer Omtzigt echter wel gelijk geven dat het vaak een achterafgedachte is, terwijl het bij de beleidsformulering veel meer voorop zou moeten staan. Overigens heb ik dat recent ook nog uitvoerig besproken met de gouverneur van Limburg, die hetzelfde probleem signaleerde. Ik heb hem toegezegd, daaraan meer aandacht te zullen besteden.

De heer **Omtzigt** (CDA): Ik begrijp dat het niet bij elke wet hoeft. Dat is ook helemaal niet de bedoeling. We merken nu echter, bijvoorbeeld bij de belastingen, dat men door de grote verschillen aan de Duitse grens het bier gewoon netjes aan de andere kant haalt. En dan ga je daarna repareren. Kan er eind mei een brief of een lijst van het kabinet komen, of kan iemand ergens iets bijhouden, waarin is aangegeven op welke in het regeerakkoord genoemde wetten of dingen die misschien nog in het sociaal akkoord komen, dit van toepassing kan zijn? Ik zoek naar een mechanisme. Het gaat niet om brieven. Het gaat mij erom dat iemand er van tevoren naar kijkt, zodat we dat niet per wet hoeven te doen. Is daarvoor een mechanisme te verzinnen?

Minister **Timmermans**: Dit is van de orde: Tom Poes, verzin een lijst! De heer Omtzigt heeft echter wel gelijk. Dit verdient meer aandacht. Ik wil dit wel op mij nemen en bekijken hoe we dit breed in het kabinetsbeleid kunnen inbrengen, al was het maar als een soort waarschuwingpuntje, zodat er in ieder geval een zekere alertheid is om te bezien wat het betekent voor de mensen die aan de grens wonen. Ik wil dit punt van de heer Omtzigt dus oppakken. Ik zal eens bekijken op welke manier we dat concreet kunnen inzetten. Ik zal de Kamer ook berichten hoe we dat dan gaan doen.

De heer **Omtzigt** (CDA): Dank u wel, dat vind ik prima. Een van de dingen die je zou kunnen doen is het volgende. Net zoals er nu bij elk wetsvoorstel een regel «administratieve lasten» staat, kan er ook een regel «grenseffecten» komen. Daar kan dan gewoon ook «n.v.t.» komen te staan. Bij de helft van de wetten zal het niet van toepassing zijn. Iets in die geest zou, denk ik, heel erg helpen.

Minister **Timmermans**: Ik biecht op dat ik dat als staatssecretaris indertijd heb ingevoerd, maar ik weet niet waar dat gebleven is. Ik zal nog eens bekijken waar dat gebleven is. Als ik zeg dat het een goed idee is, dan is dat een beetje een schouderklopje aan mezelf. Dat wil ik nou ook weer niet. Ik neem de suggestie van de heer Omtzigt graag mee en ik kom er bij de Kamer graag op terug. Het gaat immers om grote dingen. Dit zijn

belangrijke dingen, die rechtstreeks invloed hebben op de levens van mensen. Er wonen miljoenen mensen in de beide landen – als ik Duitsland meeneem: in de drie landen – die rechtstreeks door dat soort dingen kunnen worden geraakt. Ik ken genoeg voorbeelden van mensen die bij mij thuis aanbellen en zeggen: kijk, ik heb een probleem, kijk eens naar mijn loonstrookje. Zo gaat dat met Limburgse volksvertegenwoordigers, dames en heren. Overigens ook met Vlaamse en Waalse volksvertegenwoordigers. Wat dat betreft lijkt Limburg in Bürgernähe misschien wat meer op onze zuiderburen. Ik denk dat het in het oosten van ons land niet erg anders is, zo zeg ik tegen de heren aan tafel die uit het oosten van het land komen.

In dit verband vraagt de heer Sjoerdsma terecht om bevordering van de arbeidsmobiliteit over de grens heen. Onder verwijzing naar het plenaire Benelux-debat van vanochtend moeten we helder bezien hoe de Benelux daar meer werk van gaat maken, wat we daarbij van de Benelux te verwachten hebben en wat de Benelux kan leveren op dat punt. Ik wil ook zien hoe de respectievelijke administraties uit de verschillende landen dat gaan doen. Ik zal dat ook met mijn collega's bespreken. Ik zal niet accepteren dat we dit verkokeren door te zeggen dat dit bij één bepaalde minister ligt. Ik zeg graag toe dat ik daarin mijn verantwoordelijkheid neem. Uiteraard ligt de beleidsverantwoordelijkheid bij een andere minister, maar ik wil graag ook door de Kamer afgerekend worden op de impuls die ik zal proberen te geven aan deze samenwerking.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Bredere grensoverschrijdende samenwerking in Benelux-verband is natuurlijk goed, zolang wij die daar niet parkeren en zolang de minister daarin de regie neemt. De grenslandtoets heeft niet alleen betrekking op onze kant van de grens maar ook op de Belgisch-Vlaamse en de Duitse kant. Kan de minister toezeggen om met zijn Belgisch-Vlaamse collega's te gaan praten, zodat een en ander ook aan hun kant nauwkeurig wordt bekeken? Het zijn natuurlijk twee zijden van dezelfde medaille.

Minister **Timmermans**: In de concrete casus van Ford Genk bemerk ik een grote mate van inzet van de Vlaamse en Belgische regering op het hoogste niveau. De premier en de minister-president zetten zich daar beiden persoonlijk sterk voor in. Dat hebben we ook bij de Europese Raad opgemerkt en dat heb ik bij herhaling met minister-president Peeters zelf besproken. Wat andere vormen van samenwerking betreft, merk ik ook bij Nederlandse decentrale overheden soms enige frustratie over het feit dat zij wat harder willen lopen dan de vrienden aan de andere kant van de grens. Ik wil dat graag bespreekbaar maken met mijn Belgische, Vlaamse en Waalse collega's. Ten aanzien van de Waalse regering hebben wij een inhaalslag te maken. We hebben al heel lang intensieve contacten met federaal België, en inmiddels ook met de Vlaamse regering, maar er is nog geen natuurlijke impuls bij de Nederlandse en Waalse regering om elkaar te vinden. In Luik hebben wij de eerste stap gezet en daar wil ik het niet bij laten. Wij hebben een mooi MoU ondertekend, maar er zijn nog heel veel meters te maken. Natuurlijk zijn er meer barrières, linguïstisch en misschien ook wel cultureel, maar we moeten het ook niet overdrijven. Als het echt niet anders kan, spreekt iedereen wel Euro-Engels. De Nederlandse regering moet dat met de Waalse regering echter wel naar een hoger plan tillen.

Ik duik nu niet in het dossier-Fyra. Daar is in de Kamer al zo vaak over gesproken. Ik zie geen rol voor mij in dat dossier, zeker niet in deze fase. Over de intercitylijn tussen Amsterdam en Aken, waarvan het laatste kleine stukje tussen Heerlen en Aken nog niet is geregeld, is er overleg tussen de provincie Limburg en staatssecretaris Mansveld. De provincie Limburg heeft een aantal alternatieven op tafel gelegd. Tijdelijk zou er met een dieseltrein gereden kunnen worden, omdat dit kleine stukje van het

traject niet geëlektrificeerd is. Gelet op de woorden van de heer Sjoerdsma zal ik dit punt nogmaals warm aanbevelen bij de staatssecretaris.

Het wegenvignet is een ingewikkeld onderwerp. Een aantal leden heeft dat onderwerp aangekaart. In 2016 zou dat wegenvignet er komen. Laten we eerst de federale verkiezingen van 2014 afwachten en bekijken of er na de verkiezingen nog steeds sprake is van een dergelijk vignet. Overigens gaat de federatie daar niet over, maar je weet niet hoe dat in de verkiezingen uitpakt. Als men het dan nog steeds wil invoeren, moet er inderdaad gesproken worden over dat onderwerp. Ik heb geen oplossing in mijn achterzak zitten, maar ik denk dat het vooral voor de mensen in Zeeuws-Vlaanderen lastige problemen kan opleveren. Voor heel veel mensen in Zeeuws-Vlaanderen is Vlaanderen, met name de provincie Antwerpen, het natuurlijke achterland. Daar werken ze, doen ze hun boodschappen en recreëren ze. Voor hen zou dit wel een extra fiscale belasting kunnen opleveren. Tegen de tijd dat dit aan de orde is, moet de positie van de inwoners van de grensstreek dus in ieder geval onderwerp van discussie zijn tussen de Nederlandse en de Vlaamse regering. Er is gesproken over Belgische gevangenen in Nederlandse gevangnissen. Ik begrijp dat er weleens klachten waren over het eten in de gevangenis van Tilburg. Te weinig frieten misschien, dat weet ik niet. Tilburg is dus op basis van huur. De evaluatie is goed en op dit moment vindt daarover overleg plaats tussen minister Turtelboom en staatssecretaris Teeven. Het contract is verlengd tot 2014 en we bekijken van jaar tot jaar welke mogelijkheden er over en weer zijn. Ik heb verder geen indicatie dat dit wordt uitgebreid noch dat het een wens van Belgische kant is om het uit te breiden.

De heer De Roon heeft gevraagd naar de televisiezenders. Er werd al gerefereerd aan mijn eigen jeugd, toen er ook al een nadrukkelijk verschil was tussen Nederlanders en Vlamingen. De Vlamingen, tussen wie ik opgroeide, lieten het ook niet na om dat verschil voortdurend te benadrukken. Dat verschil is groter geworden, omdat er door het onderwijs en de media, zeker door de audiovisuele media, een centrifugale ontwikkeling in de cultuur in gang is gezet. Ik denk dat Limburgers vandaag de dag veel Nederlandser zijn dan dertig of veertig jaar geleden. Mensen in Belgisch Limburg zijn veel Vlaamser dan dertig of veertig jaar geleden. Dat is een autonome ontwikkeling, waar geen politieke agenda achter zit, en ik zou het ook niet politiek willen maken door het kunstmatig tegen te houden. Natuurlijk betreur ik het zelf ook wel dat er minder kennis is over elkaar. Dat is een fenomeen over de grens heen. We volgen elkaars kranten niet meer, we lezen elkaars boeken minder en we moeten elkaars programma's ondertitelen. Dat is een natuurlijke ontwikkeling waarvan ik niet vind dat we die moeten politiseren of kunstmatig moeten proberen tegen te gaan. Het is onze taak om het begrip over en weer te vergroten. Binnen mijn mogelijkheden zal ik niets nalaten om dat begrip te vergroten. Een van de mooiste tekenen dat we elkaar slecht kennen, vond ik indertijd de positieve reacties in Nederland op de oproep van de PVV-leider om Vlaanderen op te nemen in Nederland. Dat vond ik er het prachtigste bewijs van hoe weinig Nederland weet van Vlaanderen. Misschien dat er nog een enkele Vlaming bestaat die de oud-Nederlandse gedachte koestert, maar ik denk dat de meeste Vlamingen volstrekt niet op het idee zouden komen om zich bij Nederland aan te sluiten. Dit toont aan dat we elkaar soms toch minder goed kennen dan wij veronderstellen op basis van de gedeelde taal. Tegelijk vind ik het mijn taak om te proberen de kennis over en weer te vergroten. Zoals ik in het begin van mijn betoog over de economische ontwikkelingen immers al zei, hebben we elkaar in de toekomst veel te hard nodig.

Dat brengt mij op het punt van de gezamenlijke handelsmissies. Met name buiten de Europese Unie zullen we moeten ophouden om elkaar als concurrenten te betitelen. Dat wil niet zeggen dat wij nooit ten koste van

een Vlaams bedrijf een order zullen binnenslepen of dat de Vlamingen dat nooit ten koste van ons zullen doen. Ik heb de havens en de driehoek Eindhoven-Leuven-Aken als voorbeeld genoemd: wij vullen elkaar aan, wij hebben elkaar nodig. Daarom vind ik het geweldig dat de minister-presidenten samen naar Texas zullen gaan en er geen discussie ontstaat over het feit dat de een regeringsleider van een soevereine staat is en de ander niet. In Nederland begrijpt men al niet hoe de verhoudingen in België liggen, laat staan dat men dat in Zuid-Afrika of Texas begrijpt. Die discussie moet je dus vermijden. Je moet gewoon zeggen: onze twee minister-presidenten zijn bezig met het bevorderen van de economische belangen van beide landen, en dat komen we bij u in de regio doen. Er is geen enkele noodzaak om in Washington precies uit te leggen wie op welk niveau ontvangen zou moeten worden. Ik vind het ook heel goed bij de Nederlandse en Vlaamse minister-presidenten Mark Rutte en Kris Peeters passen om, los van alle formele kanten, te zeggen: wij hebben samen een opdracht, dat gaan we samen doen. Ik verwacht dus ook veel van dit soort initiatieven. Ik ben ook nog nooit een Nederlands bedrijf tegengekomen dat dit als een probleem ervaart. Sterker nog: men vindt het interessant om daarin mee te gaan.

Wij zijn hard bezig met de co-locatie van diplomatieke vertegenwoordigingen, overigens niet alleen in Benelux-verband en met België. Deze co-locatie heeft bij mij echter een ietwat warmer plekje dan andere co-locaties, omdat zo ook voor de buitenwereld beter herkenbaar is dat die landen bij elkaar horen. Daarbij lopen we tegen de uitdaging aan dat er in België naast de federale vertegenwoordiging ook vertegenwoordigingen van Vlaanderen en Wallonië zijn. Ik roep de vertegenwoordigers nadrukkelijk op om ervoor te zorgen dat dit niet tot vertraging leidt. Ons eerste en directe aanspreekpunt is natuurlijk mijn federale collega Didier Reynders, maar ik wil niet dat dit tot een discussie leidt waardoor het vertraging oploopt omdat men er in België niet uit zou komen. Dat zou ik jammer vinden, maar er is ook geen indicatie dat dit nodig is. Wat ons betreft is iedereen welkom, maar ons aanspreekpunt is de federale regering in Brussel. We doen dat ook met andere landen, bijvoorbeeld met Duitsland. In Sofia hebben we recentelijk een ambassade geopend samen met Litouwen. Op andere plekken zullen wij het ook met andere landen doen. Ook met Denemarken delen wij een aantal locaties. Onze ambassadeur in Azerbeidzjan woont ook bij een post van een ander land in. We doen dus enorm ons best. Overigens ga ik daar niet mijn bezuiniging mee halen, want we moeten ook geen overdreven verwachtingen hebben. De besparingen door colocatie lopen misschien in de tonnen per post, maar niet in de miljoenen. Je moet dus heel wat doen om daar serieus geld mee te verdienen. Het heeft echter wel de toekomst. Het heeft de toekomst omdat we allemaal steeds verder weg gaan van de traditionele op representatie gerichte diplomatie. We verzakelijken de diplomatie naar serviceverlening aan bedrijven, burgers en overheden. Daarbij past colocatie. Dat wordt ook als een natuurlijk proces ervaren, waarin ik zal blijven investeren.

De heer De Roon en anderen hebben het punt van de jihadisten ter sprake gebracht. Ik heb dat punt zelf opgebracht in de informele vergadering van de Raad van ministers van Buitenlandse Zaken in Dublin. Dat werd meteen opgepikt door Didier Reynders, mijn Belgische collega, en door mijn Deense en Britse collega's en de Europese Commissie. Het is dus een probleem dat breed gesignaleerd wordt. Afgelopen zondag had ik de gelegenheid om dit ook nog eens rechtstreeks te bespreken met minister Turtelboom van België, die ik tegenkwam tijdens de Ronde van Vlaanderen, de Elfstedentocht van de Vlamingen. Met haar besprak ik ook de noodzaak om heel goed informatie uit te wisselen over wat we tegengekomen en de mogelijkheden voor samenwerking te bezien, ook bij het aanpakken van dit probleem. Welke ervaringen doen wij daarbij op, welke lessen hebben wij geleerd, welke andere landen zouden we kunnen

raadplegen om hiervoor een gemeenschappelijke lijn uit te zetten? Het is natuurlijk een heel ingewikkeld probleem. Daar waar wij kunnen leren en samenwerken, is het alleen maar goed. Wij pikken dat graag op. Ik zal dit signaal in de ministerraad helder doorgeven aan mijn collega's Opstelten en Teeven, maar wil wat dat betreft ook zelf de samenwerking stimuleren. Ook op defensiegebied hebben wij de hoop en verwachting om samen te werken. De heer De Roon heeft gelijk dat je ervoor moet waken dat je ongewild en onbedoeld de soevereiniteit uitholt. Als je tot gemeenschappelijkheid overgaat, moet dat met open ogen en middels heldere spelregels gebeuren. Daar ben ik het zeer mee eens. Samenwerking tussen Nederland en België bij de admiraliteit vind ik een prachtig voorbeeld, dat misschien ook bij de luchtmacht of op andere terreinen zou kunnen worden toegepast. Collega Hennis wil graag in die samenwerking investeren. Dit is bittere noodzaak, gelet op de bezuinigingen waar we allemaal voor staan. In de logistiek en de ondersteuning, in gezamenlijke operaties en gezamenlijke bedrijfsvoering zien we nog grote kansen om via samenwerking met België winst te behalen. De heer De Roon heeft gelijk dat dit financieel en operationeel wel voordelen moet opleveren. Het is geen feestje om het feestje. We doen dit omdat we er resultaat mee willen behalen; daar moeten we ook op afgerekend worden.

Ik heb al gesproken over de handelsmissie naar Wallonië. Ik benadruk nogmaals het belang van het met elkaar in contact brengen van met name bedrijven in het midden- en kleinbedrijf. Daarin zijn de meeste Nederlanders werkzaam, niet in de allergrootste bedrijven. In het mkb zijn er nu grote kansen voor innovatie, maar die bedrijven hebben er vaak moeite mee om op een natuurlijke manier de stap naar een ander taalgebied te zetten. Wij helpen om dat drempeltje over te komen. Ik heb dat met heel veel plezier gedaan; ik vond het ontzettend leuk om te doen. Als collega Ploumen niet in de gelegenheid is, hoop ik dat zich daar of elders de kans voordoet om dat zelf nog een keer te doen. Het levert ook concrete resultaten op: concrete bedrijven zie je met elkaar in gesprek gaan. Als iemand mij vraagt om contracten te laten zien, kan ik die op dit moment niet geven. Ik weet echter zeker dat hier contracten uit zullen voortkomen. Het was voor velen een eyeopener – stereotypen gelden immers als een groot probleem tussen landen en volkeren in Europa – maar Wallonië verdient het niet meer om stereotiep afgeschilderd te worden als een achtergesteld, verroest industriegebied met kolenmijnen in de Borinage en gesloten staalfabrieken in Charleroi. Er doet zich een enorme dynamiek voor. Grote economische problemen, zeker met Arcelor en andere staalbedrijven, zijn niet te veronachtzamen; dat is een heel grote uitdaging. Tegelijkertijd neemt de creatieve industrie waar wij ons als Nederlanders enorm op beroepen, in heel België, zowel in Vlaanderen als in Wallonië, een enorme vlucht. Het is fantastisch om te zien. Daar horen we bij aan te sluiten. Daarin horen we samen op te trekken. Ik heb ook gezien dat het enthousiasme bij het Nederlandse bedrijfsleven daarvoor heel groot is.

De heer Ten Broeke refereerde aan grensmakelaar Wim van Gelder. Vooral de provincie Limburg dacht op een gegeven moment zo'n grensmakelaar niet meer nodig te hebben. Ik merk nu echter bij zowel de gouverneur van Limburg als de commissaris der Koningin in Brabant een hernieuwde behoefte om hieraan een impuls te geven. Onze medewerker, de heer Lak, heeft nu al die touwtjes in handen. Hij werkt ook goed samen met de provincies. Binnenkort wil ik met collega Plasterk nog eens bekijken hoe wij daar een impuls aan kunnen geven. De activiteiten van de heer Lak worden door de provincies en door de autoriteiten aan de andere kant van de grens gewaardeerd, maar het kan inderdaad nog beter. Niets ten nadele van de heer Lak, maar de politieke ondersteuning kan nog geïntensiveerd worden ten opzichte van het afgelopen jaar. Daarom geef ik op dit moment dit signaal aan de Kamer af.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Ik sluit aan bij wat collega Omtzigt net naar voren bracht en wat misschien al iets van die meer politieke aandacht en dynamiek kan opleveren, namelijk dat bij wetgeving automatisch wordt meegekeken zonder dat daarmee direct weer het hokje bij «administratieve lasten» wordt aangevinkt. Door die grensmakelaar is wel een inventarisatie gemaakt van onder andere wetgeving en heel concrete bezwaren: de éénloketpolitiek, de bedrijfsterreinen, noem het allemaal maar op. Het zou toch mogelijk moeten zijn om daar direct een vliegende start mee te maken, zonder dat we weer nieuwe mensen aanstellen? Het zou toch de eerste natuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken moeten zijn, maar ook van andere ministeries die te maken hebben met grensoverschrijdende economische activiteiten en sociale zekerheid, om daar rekening mee te houden? Anders zie ik niet zozeer wat het allemaal heeft opgeleverd.

Minister **Timmermans**: Ik hoop oprecht dat de vertegenwoordigers van België, Vlaanderen en Wallonië dit goed genoteerd hebben. Ik zeg het in alle vriendschap: aan ons zal het niet liggen. We moeten hierin echt een grotere dynamiek tot stand brengen. Die dynamiek moet ook aan de andere kant van de grens misschien wat meer worden gevoeld door de verschillende autoriteiten met hun onderscheiden verantwoordelijkheden. Het is voor Nederland als relatief sterk gecentraliseerd land natuurlijk wat moeilijker om meteen inzicht te hebben in wie waarvoor verantwoordelijkheid draagt aan de andere kant van de grens. Dat kan lokaal zijn, dat kan de gemeente zijn, dat kan de provincie zijn, dat kan het gewest zijn, dat kan de federatie zijn. Dat is niet altijd even makkelijk te doorgronden. Ik hoop dat de impuls die ik eraan wil geven, aan de andere kant van de grens – ik spreek nu ook tegen de mensen in de zaal – beantwoord wordt met een even groot gevoel van urgentie. Ik heb goede hoop op dat punt, zeker na afgelopen zondag. Hij was dan wel in motorpak gekleed en had een geel vlaggetje in de hand om de renners voorbij vluchtheuvels te helpen, maar Kris Peeters was zich bewust van de urgentie die op dit punt aan deze kant van de grens gevoeld wordt.

De heer Ten Broeke heeft ook gevraagd naar de portabiliteit van pensioenen. Dat is geen bilateraal dossier, maar een EU-dossier. Eurocommissaris Barnier is bezig met de herziening van de desbetreffende richtlijn. We zullen proberen om dat te beïnvloeden voor zover dat mogelijk is. De Kamer probeert ons weer te beïnvloeden voor zover dat mogelijk is. Daar is de Kamer over in gesprek met mijn collega van SZW.

Onze ervaringen met de IMF-kiesgroep zijn zeer positief. Het is in ons belang om op dit punt goed samen te werken. Zonder waar dan ook op vooruit te lopen, sluit ik niet uit dat in de toekomst ook op andere terreinen samenwerking mogelijk en nodig zal zijn. De overweging om de Europese Commissie te verkleinen kan daarbij eventueel aan de orde komen, conform de daartoe gemaakte afspraken in het Verdrag van Lissabon. Ik wil daar wel zéér omzichtig over praten, want wat ik hier zeg mag door de Europese partners niet geïnterpreteerd worden als: oké, die kunnen we meteen meetellen; geen drie maar één Benelux-stoel in de Commissie. Die uitkomst werp ik echt verre van mij; zo onderhandel ik niet graag. Dat zal de Kamer echter ook niet van mij vragen.

De heer Servaes wil geen dubbeling met de Benelux. Dat ben ik zeer met hem eens. Het Secretariaat-Generaal van de Benelux heeft niet het probleem dat wij soms hebben, zeker onze medeoverheden, met het identificeren van wie ten zuiden van de Nederlandse grens waarvoor verantwoordelijkheid draagt. Dat secretariaat weet wel meteen wie waarvoor verantwoordelijk is, maar misschien doet het secretariaat er nog te weinig mee. Dat accepteer ik graag. Volgens mij werkt het secretariaat ook met te veel mensen – dat punt heb ik vanochtend ook geadresseerd – maar de kennis is er wel. Misschien moeten wij ervoor zorgen dat wij die kennis meer operationaliseren, ook voor onszelf. Daarover wil ik graag

over niet al te lange termijn met de heer Van Laarhoven een gesprek voeren. Ik zeg tegen de heer Servaes dat ik aansluit op wat vanochtend besproken is.

De heer **Servaes** (PvdA): Ik deel natuurlijk volledig wat de minister zegt, maar ik sloeg aan op het puntenlijstje op pag. 6 van de brief. Dat puntenlijstje begint met het voornemen om met de Belgen een overlegstructuur over de gehele breedte van EU-prioriteiten op te zetten. Daar ging het mij om. Los van alle andere nuttige werkzaamheden van de Benelux, gebruiken wij de Benelux vaak als een overlegorgaan en om onszelf sterker te positioneren in EU-discussies. Daar ging het mij om. Het is toch niet de bedoeling om daarnaast een aparte EU-overlegstructuur met de Belgen op te zetten? Daar krijg ik graag duidelijkheid over.

Minister **Timmermans**: Nee, dat is zeker niet onze bedoeling. Ik neem verantwoordelijkheid voor wat we in de EU doen. De Kamer, zeker de heer Sjoerdsma, vroeg mij vanochtend om daarbij meer de regie te voeren. Dat zal ik ook doen. Ik zal het ook doen in de richting van mijn collega's in het kabinet en mijn collega's in de Benelux, zeker mijn Belgische, Vlaamse en Waalse collega's. Ik vind dat de vakdepartementen iets natuurlijker de vakdepartementen ten zuiden van onze grens moeten zien te vinden. Daarbij zie ik voor mijzelf een rol weggelegd. Het zit nog te weinig in het systeem om elkaar sneller te proberen te vinden bij punten die beide landen aangaan. Met de Fyra is dat niet zo ingewikkeld, maar het zou ook meer een natuurlijke impuls moeten zijn bij socialezekerheidskwesties, pensioenkwesties en belastingkwesties. In die zin moet je die verbreding zien. Dat wil echter niet zeggen dat wij voortdurend bij elkaar op schoot moeten gaan zitten. Zo moet de heer Servaes het niet zien. Er moet wel een grotere instinctieve alertheid zijn voor dingen die grensoverschrijdend een rol spelen en die vakdepartementen direct raken. Het gaat namelijk allang niet meer alleen maar om Buitenlandse Zaken, maar om zaken die rechtstreeks met Financiën, Sociale Zaken, Infrastructuur en Milieu en Veiligheid en Justitie te maken hebben. Daar wil ik graag een impuls aan geven. Zo moet de heer Servaes dit punt zien.

De heer Omtzigt stelde een heel specifieke vraag over de herziening van het belastingverdrag. Ik wil deze vraag doorgeleiden naar de staatssecretaris van Financiën, die de onderhandelingen daarover voert. Ik begrijp het punt van de heer Omtzigt. Nee, ik zeg het verkeerd. Ik heb volledig begrip voor het punt van de heer Omtzigt. Dat is wat anders dan dat ik het begrijp. Ik zal mijn begrip overbrengen aan de staatssecretaris. Leuker kunnen we het niet maken, maar fouten uit het verleden kunnen we misschien wel voorkomen.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor zijn beantwoording in eerste termijn. Er is veel de revue gepasseerd. Ik ga ervan uit dat de leden een korte tweede termijn van twee minuten wensen.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Voorzitter. Ik dank de minister voor de beantwoording in eerste termijn. Pacta sunt servanda; het is goed dat de Westerschelde onder water komt te staan. Met andere woorden, het minste wat je in een vriendschap kunt doen, is je aan de afspraken houden. Wat dat betreft vond ik het opvallend dat de heer Omtzigt, die altijd tegen ontpoldering stemde, de minister opriep om de krasjes te herstellen.

De minister zei dat wij ons niet moeten blindstaren op de grensstreekproblemen. Misschien, maar die problemen zijn nog lang niet verdwenen. De grenspalen zijn misschien weg, maar de grensproblemen zeker niet. We hebben vandaag over een behoorlijk aantal problemen gehoord, van de erkenning van diploma's tot sociale zekerheid. Het is goed dat de minister werk wil maken van een grenslandtoets om nieuwe problemen te

voorkomen. Het is ook goed dat dit in goed overleg met de zuiderburen gebeurt. D66 roept de minister wel op om een extra slinger te geven aan het wegwerken van de problemen in de grensstreek. Hij heeft dit al half toegezegd.

Ik heb in eerste termijn één specifiek probleem genoemd, maar daar is de minister niet op ingegaan. Ik doel op de mensen die heel hun leven in Nederland hebben gewerkt, daarna in België zijn gaan wonen, hun baan verloren, maar geen aanspraken kunnen maken op een WW-uitkering. Het desbetreffende arrest wordt namelijk niet meer uitgevoerd. Die mensen zijn echte gedupeerden. Ik zou graag zien dat de minister dit probleem oplost.

De minister sprak ook over het gezamenlijk verdienvermogen: de havens van Rotterdam en Antwerpen, die van blinde rivalen gezonde concurrenten zijn geworden en verder zijn gespecialiseerd. Dat kunnen wij natuurlijk alleen maar aanmoedigen. Ik begrijp dat er een Vlaams-Nederlandse denkgroep is die bekijkt hoe wij deze samenwerking verder kunnen versterken. Denkt deze denkgroep ook na over de samenwerking tussen beide havens? En wat is de insteek van Nederland hierbij?

Ik merk het volgende op over het wegeenvignet in relatie tot de bevoegdheid van de gewesten. Dit is een dossier met een heel lange geschiedenis, waarin Vlaanderen en Nederland om elkaar heen dansen. Dan wil de een een wegeenvignet introduceren, dan wil de ander kilometerbeprijzing invoeren en zo gaat het maar door. Ik roep de minister op om op tijd met zijn Vlaamse en Waalse collega's om tafel te gaan zitten, om te voorkomen dat onze Zeeuwse burgers daar last van krijgen.

Ik vraag de minister om bij de Belgen te informeren of er inderdaad geen behoefte is aan Nederlandse gevangenscapaciteit. In België was in december volgens mij sprake van een recordaantal gevangenen. Tot ongenoegen van het Belgische parlement kon een heel groot aantal van die gevangenen niet in Belgische gevangnissen worden opgesloten.

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn beantwoording in eerste termijn. Ik constateer dat hij niet genegen is om iets te doen aan de centrifugale krachten wat betreft taalbeleving aan beide zijden van de grens. Dat vind ik jammer. Ik zal binnen mijn fractie met de woordvoerder die in de Taalunie zit, bespreken of wij wat dat betreft een meer concreet voorstel onder de aandacht van de minister kunnen brengen.

Ik merk het volgende op over de toekomst. Wij hebben een heel waardevolle brief ontvangen. Ik hoop dat wij in de toekomst een vervolgbrief krijgen waarin duidelijk wordt gemaakt waar meters zijn gemaakt, maar ook waar problemen zijn ontstaan bij plannen die in de brief zijn geformuleerd. Ik zie ernaar uit om daar over een halfjaar of een jaar verder over te praten.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn beantwoording, geïnspireerd en beschouwend als altijd. Hij kreeg daar ook ruimschoots de tijd voor. Het was goed om te horen wat hij zei. Dit onderwerp gaat hem na aan het hart, maar het gaat ook Nederland aan. Ik heb zelf enige jaren in België gewoond. Er zijn ontzettend veel Nederlanders die dagelijks, ook als zij geen grenspendelaar zijn, te maken hebben met simpele problemen die in de Europese Unie ogenschijnlijk allang hadden moeten zijn opgelost. Omdat er zo'n grote Nederlandse gemeenschap in België is, in Antwerpen, Brussel en op andere plekken, mag daar volgens mij juist in bilateraal verband een slinger aan worden gegeven. Hoewel het ook voor andere Nederlanders in den vreemde geldt, denk ik hierbij ook aan een mogelijke wijziging van de Kieswet om stemmen in het buitenland te vergemakkelijken. Het betreft alle Nederlanders in het buitenland, maar dat moet echt vergemakkelijkt worden.

De VVD-fractie is eerlijk genoeg om te erkennen dat wij het onderlopen van de Hedwigepolder knarsetandend zullen waarnemen. Wij kennen echter het principe van *pacta sunt servanda*. Ik zeg wel het volgende tegen de heer De Roon. Als je een klein stukje teruggaat in de geschiedenis, blijkt niet dat het onpatriottistisch zou zijn. Sterker nog, in de tijd van de patriotten is ooit eens geprobeerd om de Fransen op die manier niet de Lek te laten oversteken. De Lek bevroor echter, waarna de Fransen alsnog konden oversteken. Met onze lange winters is dat misschien nog een oplossing; je weet het nooit.

Het is goed om te horen dat de minister en de premier heel praktisch en pragmatisch een handelsdelegatie met Kris Peeters zullen vormen voor een bezoek aan Rick Perry, gouverneur van Texas. Ik zie uit naar de foto's met hoeden en laarzen. Ik ben ervan overtuigd dat de premier ooit ook nog eens een wielrenwedstrijd kan bezoeken. Je weet maar nooit wat voor mooie beelden dat oplevert.

De **voorzitter**: Het programma is al geschreven.

De heer **Omtzigt** (CDA): Ik wil niet denken aan het beeld van het Nederlandse kabinet op de fiets.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Dat is een belangrijke christendemocratische traditie.

De heer **Omtzigt** (CDA): Fietsen? Inderdaad, oud-premier Van Agt, binnenkort burger Van Agt in deze Kamer, had nog weleens last van een fietsexpeditie. O ja, mijn huidige partijleider heeft ook nog eens ergens een fietsspotje opgenomen. Dat was ik helemaal vergeten.

Voorzitter. Ik dank de minister voor de heldere beantwoording en de inspanningen om de samenwerking met België op deze wijze te intensiveren. Het is ook terecht dat de minister erop wijst dat de handelsbetrekkingen heel belangrijk zijn.

Ik keek net even op mijn iPhone, vooral om de website van *Le Soir* te bekijken, want daarop staat al wel een bericht over de belastinggegevens van alle megarijken in België. De Nederlanders hebben die gegevens nog niet. Het is ongelooflijk interessant hoe een aantal mensen hun geld wegsluist. De lijst met Nederlanders schijnt pas dagen later te komen. We hebben staatssecretaris Weekers er net naar gevraagd. Het levert heel leuke informatie op. Het belastingverdrag met Mongolië is opgezegd, maar een Mongoolse minister moet nu aftreden omdat hij een buitenlandse trust zou hebben. Dat is echt wel lachen, ook in verband met de Nederlandse relaties. Daar moet de regering ook achteraan.

Ik blijf nu even iets dichterbij huis. Ik ben blij dat de minister heeft toegezegd om het belastingverdrag op te nemen met de staatssecretaris. Wij zullen dat ook in de commissie voor Financiën doen om te bekijken hoe we het kunnen vormgeven en hoe we de juiste zaken kunnen afspreken. Ik hoop dat de minister voor het asielbeleid hetzelfde doet met de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

Ik sluit me aan bij de opmerkingen van mijn collega van D66 over gevangenen. Mocht de minister van Buitenlandse Zaken gevangenen uit België gaan huisvesten, dan mag hij hetzelfde proberen voor Duitsland. Dan mag hij daar ook over onderhandelen. Die gevangenen mogen ook vlak aan de grens worden opgesloten. Dat lijkt ons wel een goed idee, gelet op de huidige plannen.

Tot slot zeg ik tegen de VVD dat ik mij nog een heel mooie motie herinner waarin stond dat de zittende minister-president de Hedwigepolder moest lek steken.

Minister **Timmermans**: Voorzitter. De heer Sjoerdsma heeft een deel van zijn vragen herhaald, terwijl ik dacht dat ik die al had beantwoord. Ik zal de

aanspraak op de WW opnemen met minister Asscher. Ik heb geen antwoord paraat op de vraag daarover. Ik weet ook niet waarom een bepaald arrest niet zou worden uitgevoerd, maar ik zal het opnemen met vicepremier Asscher om te bezien of wij daar iets aan kunnen doen. Het wegeenvignet zal onderwerp van discussie worden, zeker in relatie tot de grensgebieden – ik doel met name op Zeeuws-Vlaanderen – tegen de tijd dat duidelijk is wie het eerst is, Nederland of Vlaanderen. Je weet het niet; we zullen het zien. Het is goed dat het gesignaleerd wordt en het staat op ons netvlies.

Staatssecretaris Teeven en minister Turtelboom hebben voortdurend contact over de gevangenen. Wat wij doen, is het resultaat van dat contact. Ik zal het nog eens navragen bij collega Teeven, maar ik heb de indruk dat het juist heel goed loopt, dat de evaluatie positief uitvalt en dat men van jaar op jaar bekijkt of het gehandhaafd moet worden. Ik begrijp wel waar de vraag vandaan komt. Het gaat om het kunnen voorkomen van de aangekondigde sluiting van Nederlandse gevangenen door allemaal gevangenen uit omliggende landen naar Nederland te halen. Dat lijkt mij echter niet de juiste weg om te bewandelen. Het principe dat elk land zijn eigen gevangenen huisvest, moet volgens mij het uitgangspunt zijn. Alleen bij uitzondering of als sprake is van grote capaciteitsproblemen, kun je door middel van verhuur de helpende hand bieden. Terecht geeft de heer Sjoerdsma aan dat in België capaciteitsproblemen bestaan, maar mij is niet gebleken dat die dusdanig zijn dat men graag verder een beroep wil doen op Nederland. Ik zal het echter nog een keer onder de aandacht brengen bij collega Teeven.

De heer De Roon vroeg om een vervolgbrief voor de toekomst. Ik kan me goed voorstellen dat we er over een tijdje nog eens op terugkomen. Met name de grensproblematiek verdient continue aandacht. Dat beluister ik ook in de Kamer. Omdat je met zo veel partijen en zo'n weerbarstige materie te maken hebt, weet men dat het, om in Benelux-verband te blijven spreken, een beetje op de Processie van Echternach lijkt: twee stappen vooruit en eentje achteruit. Ik vrees dat dit niet in een snelheid van Francorchamps verandert, om in dezelfde regio te blijven. We moeten de politieke aandacht, de druk, handhaven. Een regelmatig contact met de Kamer daarover is behulpzaam.

De heer Ten Broeke zei dat simpele problemen nog niet zijn opgelost. Dat is precies het vorige punt: laten wij die simpele problemen maar steeds in de Tweede Kamer laten terugkomen en bekijken welke problemen wij kunnen oplossen, zodat de druk op anderen groot blijft om er aandacht aan te blijven besteden. Het betreft niet alleen mensen die aan de grens wonen, maar ook mensen die elders in een van beide landen wonen en toch nog met één been in het andere land staan of tijdelijk ergens wonen. Ik heb er zelf genoeg ervaring mee om te weten hoe vervelend dat kan zijn.

De Kieswet en het stemmen in het buitenland hebben nadrukkelijk mijn aandacht, ook gelet op de vele gefrustreerde reacties die ik ook zelf na de afgelopen verkiezingen heb ontvangen van mensen die graag hadden gestemd, maar met allerlei problemen werden geconfronteerd. Ik wil het niet afschuiven, maar dat kwam met name door de wijze waarop het in het kiesbureau in Den Haag was georganiseerd. Dat moet echt beter. Ik accepteer graag de opdracht van de Kamer om in overleg met collega Plasterk initiatieven te nemen om dat te verbeteren. Dat kan misschien door een wijziging van de Kieswet, maar volgens mij schieten wij al flink op als wij de organisatie vereenvoudigen, verstrakken en versnellen. Dan doel ik zeker op de procedures die mensen moeten volgen.

De heer Omtzigt sprak nog over het asielbeleid. Ook daarover spreekt staatssecretaris Teeven met minister Turtelboom, als ik mij niet vergis. Ik zal echter nog eens bij de staatssecretaris navragen of we op dat punt meer kunnen samenwerken.

De **voorzitter**: De minister heeft de volgende toezeggingen gedaan, die ik nu herhaal. Ik weet zeker dat de bureu zullen meeluisteren:

- De minister zal de Kamer per brief informeren over de mogelijkheden voor de invoering van een grenseffectentoets bij nieuwe wetgeving.
- De minister zal met betrokken bewindspersonen contact opnemen over het herzien van het belastingverdrag en de grensproblematiek die daarbij ook een rol speelt.
- De minister stuurt de Kamer een vervolgbrief over de bilaterale betrekkingen met België.

Ik hoop dat de toezeggingen zo voldoende zijn samengevat. Ik dank de minister en zijn medewerkers voor hun bezoek aan de Kamer en voor het debat. Ik dank de mensen op de publieke tribune voor hun aandacht, in het bijzonder onze gasten. Ik wens onze gasten, onze bureu, wel thuis en een prettige avond. Dat geldt eveneens voor de leden van de Kamer.

Sluiting 17.21 uur.